

C-41/90. sz. ügy

Klaus Höfner és Fritz Elser

kontra

Macrotron GmbH

(Az Oberlandesgericht München
előzetes döntéshozatal iránti kérelme)

„A szolgáltatásnyújtás szabadsága – Közhatalom gyakorlása –
Verseny – Vállalatvezetői állások betöltéséhez kapcsolódó humánpolitikai tanácsadás”

Az ítélet összefoglalása

1. *Verseny – Közösségi szabályok – Címzettek – Vállalkozások – Fogalom – Munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal – Magában foglalás (EGK-Szerződés, 85. és 86. cikk)*
 2. *Verseny – Erőfölény – Visszaélés – Törvényi monopóliummal rendelkező vállalkozás – Munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal – Értékelési kritériumok (EGK-Szerződés, 86. cikk és a 90. cikk (1) és (2) bekezdése)*
 3. *Szolgáltatásnyújtás szabadsága – A Szerződés rendelkezései – Egyetlen tagállamhoz kapcsolódó tényállások – Alkalmazhatatlanság (EGK-Szerződés, 7. és 59. cikk)*
-
1. Egy munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal a közösségi versenyszabályok alkalmazásakor vállalkozásnak minősíthető, mivel a versenyjog keretében ez a minősítés minden olyan egységre vonatkozik, amely gazdasági tevékenységet végez, függetlenül jogi státuszától és finanszírozásának módjától.
 2. Mint a Szerződés 90. cikkének (2) bekezdése szerinti, általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozás, egy munkaközvetítői

tevékenységet végző munkaügyi közhivatal olyan mértékben tartozik a versenyszabályok, és különösen a Szerződés 86. cikkében foglalt tilalom hatálya alá, amennyiben e rendelkezés alkalmazása nem akadályozza a rábízott sajátos feladat ellátását. Az a tagállam, amely e tevékenységet illetően kizárólagos jogot biztosít e munkaügyi közhivatal számára, megsérti a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdését, mivel olyan helyzetet teremt, amelyben az említett hivatal nem tudja elkerülni, hogy ne sértse meg a 86. cikk rendelkezéseit. Ez valósul meg különösen a következő feltételek teljesülése esetén:

- a kizárólagos jog kiterjed a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységekre;
- a munkaügyi hivatal nyilvánvalóan nem képes kielégíteni az e tevékenységek iránt a piacon jelentkező keresletet;
- a munkaközvetítői tevékenységnek a humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságok általi tényleges gyakorlását kizárja egy olyan törvényi rendelkezés hatályban tartása, amely e tevékenységet megtiltja, és kimondja, hogy a tilalom ellenére létrejött szerződések semmisek;
- a szóban forgó közvetítői tevékenységek kiterjedhetnek más tagállamok állampolgáira vagy területére.

3. Mivel a Szerződésnek a szabad mozgásra vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók azon tevékenységekre, amelyeknek valamennyi tényállási eleme egyetlen tagállamhoz kapcsolódik, így valamely tagállam humánpolitikai tanácsadással foglalkozó társasága nem hivatkozhat a Szerződés 7. és 59. cikkére abban az esetben, ha e tagállam állampolgárainak ugyanezen állam vállalkozásainál való elhelyezkedéséről van szó.

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

1991. április 23.*

A C-41/90. sz. ügyben,

a Bírósághoz az Oberlandesgericht München (Németországi Szövetségi Köztársaság) által az EK-Szerződés 177. cikke értelmében benyújtott, az e bíróság előtt

Klaus Höfner és Fritz Elser

és

a Macrotron GmbH

között folyamatban lévő eljárásban, az EGK-Szerződés 7., 55., 56., 59., 86. és 90. cikkének értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: G. F. Mancini, tanácselnök, T. F. O'Higgins, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler és P. J. G. Kapteyn, bírák,

főtanácsnok: F. G. Jacobs

hivatalvezető: V. Di Bucci, tisztviselő

figyelembe véve a következők által benyújtott írásbeli észrevételeket:

* Az eljárás nyelve: német.

- K. Höfner és F. Elser nevében Dr. Joachim Müller, a Müncheni Ügyvédi Kamaránál bejegyzett ügyvéd, és Pr. Dr. Volker Emmerich, a Bayreuth-i egyetem jogi professzora,
- a Macrotron nevében Holm Tippner, a Müncheni Ügyvédi Kamaránál bejegyzett ügyvéd,
- a német kormány nevében Dr. Ernst Röder, Regierungsdirektor a Szövetségi Gazdasági Minisztériumnál, meghatalmazotti minőségben,
- a Bizottság nevében Étienne Lasnet, jogi tanácsadó, és Dr. Bernhard Jansen, a Jogi Szolgálat tagja, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a tárgyalásra készített jelentésre,

Höfner Úr, Elser Úr, a Macrotron GmbH, a német kormány és a Bizottság szóbeli előterjesztésének az 1990. november 13-i tárgyaláson történő meghallgatását követően,

A főtanácsnok indítványának az 1991. január 15-i tárgyaláson történő meghallgatását követően,

meghozta a következő

ÍTÉLETET

Indokolás

1. Az 1990. január 30-i végzéssel, amely ez év február 14-én érkezett a Bírósághoz, az Oberlandesgericht München az EK-Szerződés 177. cikke alapján előzetes döntéshozatal céljából négy, az EGK-Szerződés 7., 55., 56., 59., 60., 66., 86. és 90. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé.
2. E kérdések Höfner és Elser Urak, humánpolitikai tanácsadók, valamint a Macrotron GmbH, a német jog által szabályozott, müncheni székhelyű társaság közötti jogvita keretében

merültek fel. A jogvita tárgya Höfner és Elser Urak azon követelése, hogy az említett társaság fizesse meg a nekik járó díjakat, egy olyan szerződés alapján, amelynek értelmében az előbbieknek segédkezniük kellett az értékesítési részleg új igazgatójának kiválasztásában.

3. A foglalkoztatást Németországban az Arbeitsförderungsgesetz (a foglalkoztatás elősegítéséről szóló törvény, a továbbiakban: AFG) szabályozza. A törvény 1. cikke szerint a szövetségi kormány gazdasági és szociális politikája keretében az AFG rendelkezéseinek megfelelően tett intézkedések célja a foglalkoztatottság magas szintjének elérése és fenntartása, a foglalkoztatási szerkezet állandó javítása és így a gazdasági növekedés elősegítése. A 3. cikk a 2. cikkben részletesen kifejtett ezen általános célkitűzés megvalósításával a Bundesanstalt für Arbeit-ot (Szövetségi Munkaügyi Hivatal, a továbbiakban: BA) bízta meg, amelynek a tevékenysége lényegében egyrészt abban áll, hogy a munkát keresők és a munkáltatók között közvetítsen, másrészt pedig, hogy munkanélküli ellátásokat nyújtson.

4. Az AFG 13. cikkében meghatározott, fent említett első tevékenységet a BA az AFG 4. cikke szerint kizárólagos jog alapján gyakorolja (a továbbiakban: kizárólagos munkaközvetítési jog).

5. Az AFG 23. cikke azonban kivételt tesz lehetővé a kizárólagos munkaközvetítési jog alól. A BA ugyanis kivételes esetekben, és az érintett munkavállalók és munkáltatók szervezeteivel való konzultációt követően más intézményeket vagy személyeket is megbízhat munkaközvetítéssel egyes foglalkozások tekintetében. Ezen intézmények és személyek tevékenysége azonban a BA ellenőrzésének van alávetve.

6. Az AFG 20. és 21. cikke szerint a BA kizárólagos munkaközvetítési jogát pártatlanul és térítésmentesen gyakorolja. Az AFG hatodik címe, amely azon pénzügyi eszközökre vonatkozik, amelyek lehetővé teszik, hogy a BA a tevékenységeit ily módon gyakorolja, a 167. cikkében feljogosítja a BA-t, hogy a munkáltatóktól és a munkavállalóktól hozzájárulásokat szedjen be.

7. Az AFG nyolcadik címe tartalmazza a szankciókra és a bírságokra vonatkozó rendelkezéseket. A törvény 228. cikke szerint az AFG rendelkezéseivel ellentétes munkaközvetítési tevékenységek bírsággal sújthatók.

8. A BA kizárólagos munkaközvetítési joga ellenére kifejlődött Németországban egy speciális tevékenység a vállalatvezetői munkaközvetítést illetően. Ezt a tevékenységet humánpolitikai tanácsadók gyakorolják, akik a vállalkozásokat személyzeti politikai kérdésekben segítik.

9. A BA két módon reagált erre a fejlődésre. Először is 1954-ben egy speciális iroda felállításáról határozott, amelynek feladata a magasan képzett személyek részére vállalati vezetői állások közvetítése. Másrészt körleveleket adott ki, amelyekben kinyilvánította, hogy egy, a BA, a Szövetségi Munkaügyi Miniszter és a különböző szakmai szövetségek közötti megállapodás keretében kész arra, hogy tolerálja a humánpolitikai tanácsadók vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos egyes tevékenységeit. Ezt a toleranciát mutatja az a körülmény is, hogy a BA az AFG 228. cikke alapján egyetlen esetben sem indított bírósági eljárást a humánpolitikai tanácsadók ellen azok tevékenysége miatt.

10. A BA a humánpolitikai tanácsadók tevékenységét tehát bizonyos mértékben ugyan eltűri, azonban minden olyan jogügylet, amely törvényi tilalomba ütközik, a német polgári törvénykönyv 134. cikke értelmében semmis, és a német bíróságok joggyakorlata szerint ez a tilalom azokra a munkaközvetítési tevékenységekre is vonatkozik, amelyeket az AFG rendelkezéseinek megsértésével gyakorolnak.

11. Az alapeljárás arra vonatkozik, hogy összeegyeztethető-e az egyrészről Höfner és Elser Urak, másrészről a Macrotron által kötött munkaközvetítési szerződés az AFG rendelkezéseivel. Höfner és Elser Urak a szerződésben foglalt kötelezettségüket teljesítve bemutattak a Macrotron-nak egy jelöltet az értékesítési részleg igazgatói állására. A jelölt egy olyan német állampolgár volt, aki a humánpolitikai tanácsadók szerint tökéletesen alkalmas volt a szóban forgó állás betöltésére. A Macrotron azonban úgy határozott, hogy a jelölt pályázatát nem fogadja el, és megtagadta a szerződésben foglalt díjak megfizetését.

12. Höfner és Elser Urak így a Landgericht München I-nél keresetet nyújtottak be a szerződésben foglalt díjak megfizetése érdekében. A Landgericht a keresetet az 1987. október 27-i ítéletével elutasította. Az érintettek az ítélet ellen fellebbezést nyújtottak be az Oberlandesgericht München-nél, amely úgy ítélte meg, hogy a vitatott szerződés a német polgári törvénykönyv 134. cikke értelmében semmis, mivel a szerződés az AFG 13. cikkébe ütközik. Mindazonáltal, e bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogvita kimenetele jelentős mértékben függ a közösségi jog értelmezésétől, így előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdésekkel fordult a Bírósághoz:

- „1.) Vállalatvezetők humánpolitikai tanácsadással foglalkozó társaságok általi közvetítése szolgáltatást képez-e a Szerződés 60. cikkének első bekezdése értelmében, és a vezetők közvetítése a közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenység-e az EGK-Szerződés 66. és 55. cikke értelmében?
- 2.) Az AFG 4. és 13. cikkében foglalt rendelkezés, amely teljes mértékben megtiltja a vállalatvezetők német humánpolitikai tanácsadó társaságok általi közvetítését, a közérdek által indokolt szakmai szabályozást, vagy pedig a közrend és a közbiztonság által indokolt monopóliumot képez-e (EGK-Szerződés 66. cikke és az 56. cikk (1) bekezdése)?
- 3.) Egy német humánpolitikai tanácsadó társaság hivatkozhat-e az EGK-Szerződés 7. és 59. cikkére abban az esetben, ha német állampolgárok német vállalkozásokhoz történő közvetítéséről van szó?
- 4.) Az EGK-Szerződés 90. cikkének (2) bekezdésére figyelemmel, a vállalatvezetők közvetítésekor kötik-e a Szövetségi Munkaügyi Hivatalt az EGK-Szerződés rendelkezései, és különösen az 59. cikk, valamint a vállalatvezetők közvetítésére vonatkozó monopólium piaci erőfölénnyel való visszaélést valósít-e meg az EGK-Szerződés 86. cikke értelmében?”

13. Az alapeljárás tényállása és jogi kerete, az eljárás lefolyása, valamint a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételek részletesebb bemutatását a tárgyalásra készített jelentés

tartalmazza. Az ügy iratainak e részei a továbbiakban csak Bíróság érveléséhez szükséges mértékben kerülnek megemlítésre.

14. A nemzeti bíróság az első három kérdéssel, valamint a negyedik kérdésnek a Szerződés 59. cikkére vonatkozó részével lényegében arra keresi a választ, hogy a Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései kizárnak-e egy olyan törvényi rendelkezést, amely megtiltja a humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságok számára, hogy vállalatvezetőket közvetítsenek. A negyedik kérdés lényegében a Szerződés 86. és 90. cikkének értelmezésére vonatkozik, mégpedig abban a tekintetben, hogy e társaságok milyen versenykapcsolatban állnak egy kizárólagos munkaközvetítési joggal rendelkező munkaügyi közhivatallal.

15. Ez utóbbi kérdés e kizárólagos jog terjedelmének problémáját, és így azon törvényi rendelkezés problémáját veti fel, amely a magántársaságok számára megtiltja, hogy vezetőket közvetítsenek, amint ez az alapeljárásban szóban forgó esetben megvalósul. Először is tehát ezt a kérdést kell megvizsgálni.

Az EGK-Szerződés 86. és 90. cikkének értelmezéséről

16. A nemzeti bíróság a negyedik kérdésével konkrétan arra keresi a választ, hogy a vállalatvezetők közvetítésére vonatkozó monopóliumnak egy munkaügyi közhivatal számára történő fenntartása erőfölénnyel való visszaélést valósít-e meg a 86. cikk értelmében, figyelemmel a 90. cikk (2) bekezdésében foglalt rendelkezésekre is. E kérdés megválaszolása érdekében ezt a kizárólagos jogot a 90. cikk (1) bekezdése tekintetében is meg kell vizsgálni, amely rendelkezés meghatározza, hogy a tagállamoknak milyen feltételeket kell figyelembe venniük akkor, ha különleges vagy kizárólagos jogokat nyújtanak. A Bíróság előtt tett észrevételek egyébként mind a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdésére, mind pedig a (2) bekezdésére vonatkoznak.

17. Az alapeljárás felperesei szerint egy olyan hivatal, mint a BA, egyszerre közvállalkozás a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdése értelmében, és általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozás a 90. cikk (2) bekezdése értelmében. A BA tehát olyan mértékben tartozik a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben

e szabályok alkalmazása nem akadályozza a rábízott feladat ellátását, ami a szóban forgó esetben nem áll fenn. Az alapeljárás felperesei arra is hivatkoztak, hogy a BA, amely a munkaközvetítésre vonatkozó törvényi monopóliumát olyan tevékenységekre is kiterjesztette, amelyek esetén a közérdek nem indokolja monopólium bevezetését, a Szerződés 86. cikke értelmében visszaélt az erőfölényével. Az alapeljárás felperesei továbbá úgy ítélték meg, hogy az a tagállam, amely egy ilyen visszaélést lehetővé tesz, megsérti a 90. cikk (1) bekezdését és azt az általános elvet, amelynek értelmében a tagállamok minden olyan intézkedéstől tartózkodnak, amely a közösségi versenyszabályok gyakorlati érvényesülését megghiúsíthatja.

18. A Bizottság ettől valamelyest eltérő álláspontot képviselt. A Bizottság szerint a vállalatvezetők közvetítésére vonatkozó monopólium fenntartása sérti a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdését és a 86. cikkét, mivel a monopólium jogosultja nem kész, illetve nem képes arra, hogy e tevékenység ellátását a piacon jelentkező keresletnek megfelelően teljes mértékben biztosítsa, és így ez a magatartás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet.

19. Az alapeljárás alperese és a német kormány ezzel szemben úgy ítélte meg, hogy egy munkaügyi hivatal tevékenysége nem tartozik a versenyszabályok hatálya alá, mivel azt egy közjogi szerv gyakorolja. A német kormány e tekintetben kifejtette, hogy egy munkaügyi közhivatal nem tekinthető vállalkozásnak a Szerződés 86. cikke értelmében, mivel a közvetítői szolgáltatásokat térítésmentesen nyújtja. Az a körülmény, hogy e tevékenységeket főszabály szerint a munkáltatók és munkavállalók hozzájárulásaiból finanszírozzák, a német kormány szerint nem érinti azok ingyenességét, mivel olyan általános hozzájárulásokról van szó, amelyek az egyes konkrét szolgáltatásnyújtásokkal semmilyen kapcsolatban sem állnak.

20. Az előző megfontolásokat illetően meg kell vizsgálni, hogy egy olyan munkaügyi közhivatal, mint a BA, vállalkozásnak tekinthető-e az EGK-Szerződés 85. és 86. cikke értelmében.

21. E tekintetben meg kell állapítani egyrészt, hogy a versenyjogban a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjuktól, másrészt pedig, hogy a munkaközvetítői tevékenység gazdasági tevékenység.

22. Az a körülmény, hogy a munkaközvetítői tevékenységgel rendszerint közhivatalokat bíznak meg, nem érintheti e tevékenység gazdasági természetét. A munkaközvetítői tevékenységet nem mindig közjogi egységek gyakorolták, és ma sem ezek gyakorolják szükségszerűen. E megállapítás különösen vonatkozik a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységekre.

23. Ebből következik, hogy egy olyan egység, mint egy munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal, vállalkozásnak tekinthető a közösségi versenyszabályok alkalmazása szempontjából.

24. Utalni kell arra, hogy egy olyan munkaügyi közhivatal, amely valamely tagállam jogszabályainak értelmében olyan általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével van megbízva, mint amelyeket az AFG 3. cikke is felsorol, a Szerződés 90. cikke (2) bekezdésének megfelelően a versenyszabályok hatálya alá tartozik, olyan mértékben, amennyire e szabályok alkalmazása bizonyíthatóan nem összeegyeztethetetlen feladatának gyakorlásával (lásd a 155/73. sz. Sacchi-ügyben 1974. január 30-án hozott ítélet 15. pontját [EBHT 1974., 409. o.]).

25. Egy kizárólagos munkaközvetítési joggal rendelkező munkaügyi közhivatal azon magatartását illetően, amelyet a vállalatvezetőket közvetítő, humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságokkal szemben tanúsít, meg kell állapítani, hogy a Szerződés 86. cikkének alkalmazása nem akadályozhatja az e hivatalra bízott sajátos feladat ellátását, mivel e hivatal nyilvánvalóan nem képes kielégíteni a piacon e tekintetben jelentkező keresletet, és valójában eltűrte, hogy az említett társaságok a kizárólagos jogát megsértsék.

26. A 86. cikk ugyan a vállalkozásokra vonatkozik, és a 90. cikk (2) bekezdésében foglalt korlátokon belül alkalmazható a közvállalkozásokra, valamint a kizárólagos vagy különleges jogokkal rendelkező vállalkozásokra, a Szerződés azonban arra kötelezi a tagállamokat, hogy ne hozzanak és ne tartsanak fenn olyan intézkedéseket, amelyek e rendelkezés hatékonyságát megghiúsíthatják (lásd a 13/77. sz. Inno-ügyben 1977. november 16-án hozott ítélet 31. és 32. pontját [EBHT 1977., 2115. o.]). A 90. cikk (1) bekezdése ugyanis arra kötelezi a tagállamokat, hogy a közvállalkozások és az olyan vállalkozások esetében, amelyeknek különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak, ne hozzanak és ne tartsanak fenn a

Szerződés rendelkezéseivel, s különösen annak 85–94. cikkeiben foglalt szabályokkal ellentétes intézkedéseket.

27. Ebből következik, hogy a Szerződés rendelkezéseivel összeegyeztethetetlen minden olyan tagállami intézkedés, amely hatályban tart egy olyan törvényi rendelkezést, amely olyan helyzetet teremt, amelyben egy munkaügyi közhivatal nem tudja elkerülni, hogy ne ütközzön a 86. cikk rendelkezéseibe.

28. E tekintetben először is utalni kell arra, hogy egy törvényi monopóliummal rendelkező vállalkozás rendelkezhet erőfölénnyel a Szerződés 86. cikke értelmében (lásd a 311/84. sz. CBEM-ügyben 1985. október 3-án hozott ítélet 16. pontját [EBHT 1985., 3261. o.]), és hogy egy tagállam területe, amelyre ez a monopólium kiterjed, a közös piac lényeges részét képezheti (lásd a 322/81. sz. Michelin-ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet 28. pontját [EBHT 1983., 3461. o.]).

29. Másodsorban utalni kell arra, hogy pusztán az a tény, hogy a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdése szerinti kizárólagos jogok biztosításával erőfölény jön létre, önmagában még nem összeegyeztethetetlen a Szerződés 86. cikkével (lásd a fent említett CBEM-ügyben 1985. október 3-án hozott ítélet 17. pontját). Egy tagállam csak abban az esetben sérti meg az említett két rendelkezésben foglalt tilalmakat, ha az adott vállalkozás már a ráruházott kizárólagos jogok pusztá gyakorlásával is elkerülhetetlenül visszaél az erőfölényével.

30. A Szerződés 86. cikke második mondatának b) pontja szerint ilyen visszaélést valósíthat meg különösen egy szolgáltatás korlátozása a szolgáltatást igénybe venni kívánó személyek kárára.

31. Amennyiben egy vállalkozás, amelynek a tagállam a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységekre is kiterjedő kizárólagos jogot biztosított, nyilvánvalóan nem képes kielégíteni az e tevékenységek iránt a piacon jelentkező keresletet, és e tevékenységek magántársaságok általi tényleges gyakorlását kizárja egy olyan törvényi rendelkezés hatályban tartása, amely megtiltja e tevékenységeket, és kimondja, hogy a tilalom ellenére létrejött szerződések semmisek, ezzel az adott tagállam olyan helyzetet teremt, amelyben a szolgáltatás korlátozva van.

32. Harmadsorban utalni kell arra, hogy egy tagállamnak a Szerződés 86. cikke és 90. cikkének (1) bekezdése szerinti felelőssége csak akkor áll fenn, ha a szóban forgó hivatal visszaélésszerű magatartása korlátozhatja a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezen alkalmazási feltétel teljesüléséhez nem szükséges, hogy a szóban forgó visszaélésszerű magatartás ténylegesen korlátozza a kereskedelmet. Elegendő annak megállapítása, hogy ez a magatartás alkalmas ilyen hatás kifejtésére (lásd a fent említett Michelin-ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet 104. pontját).

33. Az államok közötti kereskedelemre gyakorolt ilyen lehetséges hatás különösen akkor áll fenn, ha a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos, magántársaságok által gyakorolt tevékenységek kiterjedhetnek más tagállamok állampolgáira vagy területére.

34. Az előző megfontolások alapján az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy egy munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal olyan mértékben tartozik a Szerződés 86. cikkében foglalt tilalom hatálya alá, amennyiben e rendelkezés alkalmazása nem akadályozza a rábízott sajátos feladat ellátását. Az a tagállam, amely kizárólagos munkaközvetítési jogot biztosít e hivatal számára, megsérti a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdését, mivel olyan helyzetet teremt, amelyben a munkaügyi közhivatal elkerülhetetlenül megsérti a Szerződés 86. cikkének rendelkezéseit. Ez valósul meg különösen a következő feltételek teljesülése esetén:

- a kizárólagos jog kiterjed a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységekre;
- a munkaügyi hivatal nyilvánvalóan nem képes kielégíteni az e tevékenységek iránt a piacon jelentkező keresletet;
- a munkaközvetítői tevékenységnek a humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságok általi tényleges gyakorlását kizárja egy olyan törvényi rendelkezés hatályban tartása, amely e tevékenységet megtiltja, és kimondja, hogy a vonatkozó szerződések semmisek;

- a szóban forgó közvetítői tevékenységek kiterjedhetnek más tagállamok állampolgáraira vagy azok területére.

Az EGK-Szerződés 59. cikkének értelmezéséről

35. A nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével arra keresi a választ, hogy valamely tagállam humánpolitikai tanácsadással foglalkozó társasága hivatkozhat-e a Szerződés 7. és 59. cikkére abban az esetben, ha e tagállam állampolgárainak ugyanezen tagállam vállalkozásainál történő elhelyezkedéséről van szó.

36. Mindenekelőtt utalni kell arra, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága terén a Szerződés 59. cikke biztosítja a Szerződés 7. cikkében foglalt elv alkalmazását. Ebből következik tehát, hogy ha egy szabályozás az 59. cikkel összeegyeztethető, akkor a 7. cikkel is az (lásd a 90/76. sz. Van Ameyde-ügyben 1977. június 9-én hozott ítélet 27. pontját [EBHT 1977., 1091. o.]).

37. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy az állandó joggyakorlat szerint a Szerződésnek a szabad mozgásra vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók azon tevékenységekre, amelyeknek valamennyi tényállási eleme egyetlen tagállamhoz kapcsolódik, és az, hogy adott esetben ez áll-e fenn, azon ténymegállapításoktól függ, amelyeket a nemzeti bíróságnak kell megtennie (lásd különösen az 52/79. sz. Debaube-ügyben 1980. március 18-án hozott ítélet 9. pontját [EBHT 1980., 833. o.]).

38. A nemzeti bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben megállapított tények szerint az alapeljárásban a jogvita egyrésztől német humánpolitikai tanácsadók, másrésztől egy német vállalkozás között folyik egy német állampolgár elhelyezkedését illetően.

39. Egy ilyen eset nincs összefüggésben a közösségi jog által szabályozott helyzetek egyikével sem. Ezt a megállapítást nem kérdőjelezi meg az a körülmény sem, hogy a humánpolitikai tanácsadók és a vállalkozás közötti szerződés magában foglalja annak elvi lehetőségét, hogy az adott állásra más tagállamokban lakó német állampolgárok közül vagy más tagállamok állampolgárai közül keresnek jelölteket.

40. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy valamely tagállam humánpolitikai tanácsadással foglalkozó társasága nem hivatkozhat a Szerződés 7. és 59. cikkére abban az esetben, ha e tagállam állampolgárainak ugyanezen állam vállalkozásainál való elhelyezkedéséről van szó.

41. A fent adott válasz alapján nem kell megvizsgálni az első két kérdést, és a negyedik kérdés azon részét, amely arra irányul, hogy a Szerződés 59. cikke ellentétben áll-e egy olyan törvényi rendelkezés létével, amely valamely tagállam humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságai számára megtiltja, hogy vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységet folytassanak.

A költségekről

42. A Bíróság felé észrevétellel élő német kormány és az Európai Közösségek Bizottsága részéről felmerült költségeket nem kell megtéríteni. Mivel ez az eljárás az alapeljárásban résztvevő felek számára a nemzeti bíróság előtt függőben levő ügy egy szakaszát képezi, ez utóbbi bíróság dönt a költségek viseléséről.

A fenti indokok alapján,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács)

az Oberlandesgericht München 1990. január 31-i végzésével hozzá intézett kérdéseire válaszolva a következőképpen határozott:

- 1. Egy munkaközvetítői tevékenységet végző munkaügyi közhivatal olyan mértékben tartozik a Szerződés 86. cikkében foglalt tilalom hatálya alá, amennyiben e rendelkezés alkalmazása nem akadályozza a rábízott sajátos feladat ellátását. Az a tagállam, amely kizárólagos munkaközvetítési jogot biztosít e hivatal számára, megsérti a Szerződés 90. cikkének (1) bekezdését, mivel olyan helyzetet teremt, amelyben a munkaügyi közhivatal nem tudja elkerülni, hogy ne**

sértse meg a Szerződés 86. cikkének rendelkezéseit. Ez valósul meg különösen a következő feltételek teljesülése esetén:

- a kizárólagos jog kiterjed a vállalatvezetők közvetítésével kapcsolatos tevékenységekre;
- a munkaügyi hivatal nyilvánvalóan nem képes kielégíteni az e tevékenységek iránt a piacon jelentkező keresletet;
- a munkaközvetítői tevékenységnek a humánpolitikai tanácsadással foglalkozó magántársaságok általi tényleges gyakorlását kizárja egy olyan törvényi rendelkezés hatályban tartása, amely e tevékenységet megtiltja, és kimondja, hogy a vonatkozó szerződések semmisek;
- a szóban forgó közvetítői tevékenységek kiterjedhetnek más tagállamok állampolgáira vagy azok területére.

2. Valamely tagállam humánpolitikai tanácsadással foglalkozó társasága nem hivatkozhat a Szerződés 7. és 59. cikkére abban az esetben, ha e tagállam állampolgárainak ugyanezen állam vállalkozásainál való elhelyezkedéséről van szó.

Mancini

O'Higgins

Kakouris

Schockweiler

Kapteyn

Kihirdetve Luxembourgban, az 1991. április 23-i nyilvános ülésen.

hivatalvezető

J.-G. Giraud

a hatodik tanács elnöke

G. F. Mancini

Dokumentum státusa = jogilag lektorált